Vladas Žulkus

ANTROJI PALANGOS SENOVINĖ GYVENVIETĖ

Žvalgant Palangos miesto P dalį (tarp Vytauto, Klaipėdos gatvių ir apvažiuojamojo kelio Klaipėda-Liepoja), iškasti 4 šurfai, 1 plotas (ištirta 80 m^2). Hipodromo teritorijoje rasta senovinė gyvenvietė. Ši vieta yra apie 250 m į PV nuo VIII-XIII a. kapinyno ir apie 800 m į PR nuo Birutės kalno ir gyvenvietės.

Hipodrome ištirtas 45 m^2 plotas. Po velėna ir smėliu 0,5 m gylyje aptiktas 0,3-0,4 m storio rudas humusuotas kultūrinis sluoksnis, kurio paviršiuje buvo XVI-XVII a. ribos puodšukių, vinių. Piečiau ties kempingu, kur ieškota kapinyno, šis sluoksnis glūdi apie 2 m gylyje.

Kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje - 0,7-0,8 m gylyje atidengta pastato dėmė. Namo kontūrą žymėjo nedideli akmenukai, negausūs molio tinko trupiniai, agliukais ir pelenais prisodrinta ir gerai smėlyje išsiskirianti tamsi žemė (pav. 4). Pastatas buvęs apie 4,5x5 m dydžio, orientuotas V-R kryptimi. Stulpavie-čių nerasta, ir tai rodo, kad namo būta iš sienojų sukirstų į kertes. Pastato viduryje buvo 1,6 m ilgio ir 1,2 m pločio židinys su 1 m prieduobe R pusėje. Židinys orientuotas išilgai namo. Jo gylis buvo iki 40 cm, sienelės stačios, apteptos moliu. Židinio dugne rasta anglių, suodžių, keramikos, geležinė vinis. Pastato ribose ir šalia jo rasti trys akmeniniai tinklo pasvarai, geležies šlako, keletas geležinių vinių, peiliukas, žalvario apkalėlis, keletas gintaro gabalėlių, keramikos. Keramika lipdyta, lipdyta su žiedimo žymėmis ir žiesta. Ji puošta įkartomis briaunos viršuje, o žiestoji - įrėžtomis bangelėmis. Žymės ploto sienose rodė, jog greta būta ir daugiau pastatų.

Senovinė gyvenvietė buvusi neryškioje terasoje, iš R ribojamoje nedidelės pakilumos, o V nežymios depresijos. Paleogeografinę jos aplinką bus galima

atkurti plačiau patyrinėjus. Gyvenvietė galėjo užimti apie 2 ha plotą. Jos chronologija, turimais duomenimis, būtų XII-XIV amžiai.

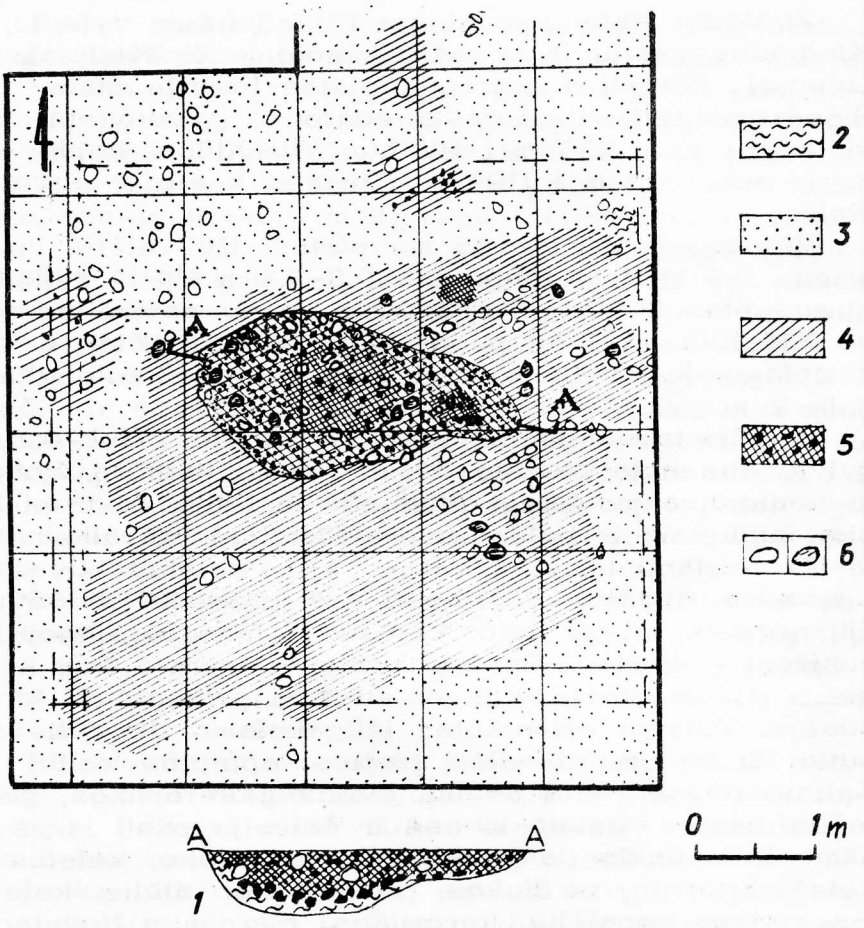

4 pav. Palangos antroji gyvenvietė. Pastato pėdsaka 1 židinio pjūvis, 2 - apdegęs molis, 3 - smėlis, 4 - rud žemė, 5 - juoda žemė su anglimi, 6 - akmenys (tamsūs - apdegę).